

Ik zoek een woord

167 gedichten over taal om van A tot Z te verslinden

Zilveren Griffel

'Vier jaar lang spitte het schrijvers-dichtersduo 1400 boeken door om 167 gedichten van 109 dichters te vinden.

Ze kozen met talent, smaak, enthousiasme en doldwaze inspanning, gedichten van allerlei pluimage. Het thema is niet zo nauw genomen, dat verrassingen uitbleven. Het cirkelt ruim rond taal waardoor de lezer soms ziet: oh ja, ook dat is taal.

In ***Ik zoek een woord*** viert de taal feest en zijn de woorden te gast. Er wordt gebabbeld, gebrabbeld, gepreveld, verzonnen, getoverd, gehakkeld, gerijmd en getijlpt.

Het boek kan een leven lang mee.'

Uit het juryrapport

Groep 3-8 (NL) / leerjaar 1-6 (B)

Hans & Monique Hagen (samenstelling), Deborah van der Schaaf (illustraties)

Zelf lezen vanaf 9 jaar

(Querido 2013, ISBN 978 90 451 1538 2)

Trefwoorden: poëzie, schrijven, lezen, woorden, taal

Lessuggesties: Mariet Lems

Suggesties

1 Kip ik heb je – kip ik rap je – groep 3-5

Lees het gedicht op blz. 45 voor en laat een paar leerlingen voorlezen. Voelen ze de verschillende ritmes? Lees de eerste vier regels voor als een rap en laat de leerlingen nazeggen. Ze klappen op hun bovenbeen mee. In regel 5 en 6 vertraagt het gedicht, totdat het helemaal tot stilstand komt. Bouw in het lezen spanning op. Laat 'klik' knallen en creëer stilte op de plaats van de 3 punten achter 'En ik?' Regel 7 tot 10 hebben een langzame swing. De klanken worden uitgerekt bij het spreken.

De laatste vier regels hebben weer de rap van de eerste vier. Oefen totdat de groep het als een spreekkoor op ritme kan brengen. Breid uit met Orff-instrumenten. Wat betekent dat eigenlijk: met een mond vol tanden staan? Wat is de strekking van het gedicht? Zelfs dichters staan wel eens met een mond vol tanden: Lees 'Mooie woorden' op blz. 37 voor. Schrijfopdracht vanaf groep 4: schrijf over een situatie waarbij je met een mond vol tanden stond.

2 Zoek een woord – groep 4 t/m 8

Lees het gedicht 'Mooie woorden' op blz. 37 voor en laat het horen in de gezongen versie op de cd ***Verdriet is drie sokken*** met liedjes van Koos Meinderts.

Zorg voor een doos om woorden in te verzamelen. Laat hem beschilderen en beplakken. Zet erop: Woordeloos? De woordendoos. Laat iedere leerling het boek op een willekeurige pagina open klappen, de gedichten lezen en drie woorden kiezen die hem aanspreken. De woorden worden op aparte strookjes geschreven, dichtgevouwen en in de doos gedaan. De woorden blijven geheim tot iedereen geweest is en de doos opengaat voor een opdracht: pak drie papiertjes, vouw ze uit en proef de woorden. Wie een dubbel woord heeft pakt een nieuw woord.

Opdracht: Schrijf met deze drie woorden een tekst van ongeveer 5 regels. Noem het geen gedicht, om te voorkomen dat ze gaan rijmen. Voorlezen: laat eerst de drie woorden noemen en dan de tekst voorlezen. Bewaar de doos als schatkist voor nieuwe woorden, om steeds weer nieuwe schrijfopdrachten uit te halen. Zodat niemand met een mond vol tanden hoeft te zitten.

3 (On)uitwisbare woorden – groep 6 t/m 8

Lees het gedicht van blz. 34 voor en laat de gezongen versie horen als u de cd ***Superguppie zingt*** heeft. Wat vinden de leerlingen er mooi, niet mooi of onbegrijpelijk aan? Meninge n mogen verschillen. Wat voor lieve dingen zou de dichter bedoelen? Wil je dat lieve dingen uitgewist worden of onuitwisbaar zijn? Geschreven brieven blijven. Verzamel op het bord zelfstandige naamwoorden die met zee en strand te maken hebben. Golf, zand, schelp, zee, emmertje, zeewier, zon, meeuw, horizon, schip, vis, kwal, etc.

Laat leerlingen bedenken vanuit welk ding of dier ze een briefje willen schrijven en aan wie of wat. Een briefje van een 3 tot 6 regels, bijv.: Lief schelpje, ik mis je. Je danste zolang met me mee in mijn golven en nu ben ik je kwijt. Morgen om drie uur bij de vloedlijn? Liefs, Zee. Schrijf ze bij gebrek aan zee in de buurt, op stevig toilet papier (gedicht blz. 12) en spoel ze plechtig na het voorlezen door het toilet. Of vouw bootjes van de versierde brieven en breng ze naar zee. Geef ze met elkaar een mooie 'uitvaart'. Of doe de brieven in flessen met adressen en gooi ze op een verantwoorde plek in zee. Lees terug op school het gedicht van **Jos van Hest** op blz. 131. Reacties? Ook uitproberen?

4 Van achteren naar voren – groep 7 t/m 8

Projecteer de eerste strofe van het gedicht 'Laatmieheg' van blz. 167 op het digibord. Lees het voor en laat het voorlezen. Wat voor taal zou dit zijn? Projecteer de rest van het gedicht. Lezen en voorlezen. Oplossing? Geheimtaal. Het woord achterstevoren opschrijven is een van de vele manieren om iets moeilijk leesbaar te maken. Maar er zijn veel meer manieren. Zie www.welpen.pietermaritz.nl. Hierop staan ook de geheimzinnige mannetjes van blz. 176 en 177 uitgelegd! Voor geheimschrift is het heel vervelend dat er woorden zijn die niet veranderen als je ze achterstevoren schrijft. Deze woorden heten palindromen. Het woord komt uit het Grieks: palin = opnieuw en dromos = lopen. Je kunt dus van voor naar achter en van achter naar voor langs het woord lopen zonder dat het verandert. Voorbeelden: dood, Reinier, parterretrap, Anna, reder, lol, etc. Laat de leerlingen palindromen verzamelen, in een nieuwe woordendoos, en geef opdracht om er drie woorden voor een verhaaltje uit te halen als er ongeveer 60 verzameld zijn. Er is ooit een verhaal geschreven waarin 85 verschillende palindromen verwerkt waren.

5 Extra

Op de site van **Hans & Monique Hagen**, www.hanshagen.nl, staan nog 19 lessuggesties, zowel voor basis- als voortgezet onderwijs. Er zijn ook beeldende suggesties bij.